

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De fine belli aduersus vitia, ac de victoriæ signis. Cap. 19.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

IV.

Si vis superbiam vincere, occasiones omnes superbie deuita. Amorem dignitatum depone, desiderium lassidationum desere, obliuioni te trade, & nec cognosca praesertim à magnatibus, nec nominari concupisce. Libenter admittit humiles socios, humilia ministeria, pauperem cibum, detritam vestem, incommodam habitationem, & quicquid tuo respectui proficit, tuae humiliationi, ac vili pensioni subferuit. Frustra inter pulchras feminas castitas quaeritur, & inter occasiones superbie, eius victoria, & humilitatis affectio conquiritur.

V.

Postremo decem illa remedia aduersus spiritum superbie ad manum habenda sunt, duobus locis à Bernardo sapienter exposita: quorum quinque homo gratia Dei fultus velut quinque lapidibus, quibus Dauid contra Goliath vsus est contra superbiam pugnat: quinque verò Dominus, superbie spiritum in nobis expugnat. De illis doctor beatissimus hæc ait: Arbitror non in eògruè quinque lapidibus istis quinque petritum verbum intelligi comminationis, promissionis, dilectionis, imitationis, & orationis. Iam verò collectos istos lapides contra superbie spiritum dimicaturus Dauid in vase memoriae suae reponat, considerans quanta nobis comminetur Deus, quanta promittat, quantam nobis exhibeat charitatem, & quam multa nobis sanctitatis exempla proponat: quemadmodum denique orationum nobis vbique commendat instantiam. Quoties ergo vanitatis cogitatio mentem pulsar, si intimo cordis affectu diuinas expauescere ceperis comminationes, seu promissiones eius desiderare, non sustinet Goliath vtriuslibet lapidis iactum, sed reprimitur illico tumor omnium. Quòd si venerit in mentem dilectio illa tam ineffabilis, quam tibi Deus maiestatis exhibuit, an non illico inardescens ad charitatem, prorsus abominari incipis, & abicere vanitatem? Sic & exempla Sanctorum si diligenti tibi consideratione proponas, erit sine dubio ad reprimendam elationem cogitatio ista perutilis. Iam verò si insurgente subito elatione, nihil ex his, quæ diximus, apprehendere quiverit manus tua, toto seruore ad eam conuerrere, quæ sola restat, orationem, & continuo, quem eleuatum videras, & exaltatum sicut cedros Libani, subuersus impietiam non erit. Hæc quodam loco multis omisissis. Alio verò loco de quinque aliis remediis, quæ Dominus ad cor nostrum applicat, sic ait: Sunt autem quinque, quæ ad remedium tam mortiferae pestis, à Domino rationali animæ sunt posita: locus, corpus, tentatio diaboli, prædicatio Christi, & eius conuersatio. Locus, quia exilium: corpus, quia onerosum: tentatio, quia inquietat: Christi prædicatio, quia edificat: & eius conuersatio, quia informat. His quasi quinque sensibus Deus humilitatem operatur in anima. His igitur tanquam sensibus vtamur, & superbiam deiciemus. Meditemur, inquam, & sentiamus, quoniam exules sumus, & à consortio ciuium cælestium alieni: quoniam velut mancipia vilissima onus putridæ carnis circumferimus: quoniam captiuorum more exactorem semper instantem, & à nobis illicita postulantem sentimus. Consideremus etiam Saluatoris nostri prædicationem, omnem superbiam, factum, & arrogantiam damnantem, eiusque conuersationem, illustrissimis & creberrimis humilitatis exemplis tumoris odium deposcentem, & ita ambitio cadet, præsumptio corruet, & immoderatus excellentiæ appetitus abscedet.

1. Reg.
17 40.Bern. ser.
de Dauid,
& Golia.Ser. 3. ex
partis.

A

De fine belli aduersus vitia, ac de victoria signis.

CAPVT XIX.

B

INIS cuiusque belli pax est, nec ququam bellum vt bellum, id est vt bonum, aggreditur, nisi vt tandem post belli discrimina amabili pace potiatur. Pacis intentione, inquit Augustinus, geruntur & bella, ac his etiam qui virtutem bellicam student exercere imperando atque pugnando. Vnde pacem constat belli esse optabilem finem. Omnis enim homo etiam belligerando pacem requirit, nemo autem bellum pacificando. Si autem pugna aduersus vitia bellum est; constat illam obtentu pacis esse quaerendam; neque ideo pugnamus cum vitiis, vt pugnemus, sed vt pugna atque discordia aliquando pacem habeamus. Tribus autem modis solet lux pacis post belli tenebras exoriri. Primo quidem, quia hostes mutata voluntate inimicitias simulatæque depouunt, & in mutua pace consentiunt: Secundo, quia altera belligerantium pars subiicitur imperio victorum, & ab annis & contentione cessare compellitur: Tertio, quia victoribus in nullo parentibus populus victus, non sine magna ostensione feueritatis extinguitur. Amicitiam cum vitiis inire non licet; nam de gentibus, quibus illa significata esse didicimus, dictum est à Domino: Non inibis cum eis fœdus, nec cum diis eorum. Non habitent in terra tua, ne forte peccare te faciant in me.] Et rursus: Ne in eas pactum cum hominibus illarum regionum: ne cum fornicatis fuerint cum diis suis, & adorauerint simulachra eorum, vocet te quispiam vt comedas de immolatis.] Omnes affectus vitiosi, hostes sunt Dei; quomodo summi regis ferui ac milites, eos in amicitiam vocabimus, & repulsis à Deo, amore iungemur? Nunquam non illi malum nostrum tractant, & in excidium necemque conspirant, quomodo illos pacatos habebimus? Nunquam illi nobiscum in bona voluntate consentient; ergo si cum eis amicitiam inimus, restat vt in ipsorum voluntate pessima consentiamus. Quare amicitia hæc & falsa, atque noxia amicitia erit, & minimè pacem operatam efficiet; necesse est enim vitiis implicitum, à Deo, ab Angelis, à iustis hominibus dissidere, à Deo, ab Angelis, à iustis hominibus discordare. At vitia in nostram ditionem subiiciemus? Id quidem cum passionibus, & affectibus nostris à natura datis optimè fieri potest, vt postea dicemus, quos nitentur mortificatione componere, at cum vitiis & prauis habitibus fieri omnino non potest. Duri namque, & ferrei sunt valde, & nullo pacto patiuntur subici, sed omnibus modis volunt dominari. Quibus verissimè conuenit quod præter ius de Israëlitis dictum est: Gens illa à diebus antiquis aduersum reges rebellet, & seditiones & prælia concitantur in ea.] An tu regulum in sinu reconditum subiicies, ne te mordeat? An immanem leonem tecum in tuo lectulo positum placabis, ne te morsibus & vngulis feriat? An morbum te conficientem, sine eius curatione ita vincies, vt non pulchritudinis florem depascat, & carnes exedat? Sed multo difficilius est & impossibilius, vitiosum affectum subiicere, & integrum vt seruiat, custodire. Philisthai quidem ab Israëlitis bello petiti, his verbis se ad prælium roborabant: Confortamini, & estote viri, Philisthim, ne seruiatis Hebraeis, sicut & illi seruerunt vobis: confortamini, & bellate.] Hoc decretum etiam vitiorum est, quod apud illos non licet immutari. Nun-

Aug. lib.
19. de ci-
uit. c. 12.
com. 7.

C

quam

Exod. 29.
32. 33.
Exod. 34.
15.

D

quam

Infrà
lib. 7.

E

quam

1. Esdra
4. 19.1. Reg. 4.
9.

quam

quam enim in animum inducent feruire nobis, qui illis in vita carnali feruimus, sed si apud nos manent, dominorum more volunt nos ad sua obsequia pertrahere.

Vna ergo superest via assequenda pacis, si hostes istos infestissimos penitus extinguamus. In hoc itaque omnis pugna, & omne bellum aduersus vitia dirigendum est, ut omne vitium destruat, & ut omnis gula, omnis luxuria, omnis auaritia, omnis ira, omnis inuidia, omnis accidia, omnis inanis gloria, & omnis superbia funditus pereat. Nec solum hæc, sed reliqua minora vitia, quæ ex his, tanquam ex fonte procedunt, euulsa, excissa, & dissipata nos deserant. Hanc vniuersorum extinctionem vitiorum oratio postulet, hanc inuocatio Sanctorum efflagitet; hanc omne opus, & omnis nostra exercitatio quaerat; hanc omnes gemitus & desideria suspirent. Dirumpamus vincula eorum, (quæ sunt delicta à vitiiis progenita) & proiciamus à nobis inquam ipsorum, quod est pœnæ reatus à delictis ac peccatis enatus. Nec solum id, sed & ipsamet vitia persequamur, vsque ad interuentionem, ita ut iam nos non inquietent, neque in pristinas miseria inducant. Quod in Numeris à Domino inuenimus fuisse præceptum, dum ait: Quando transferitis Iordanem intrantes terram Chanaan, disperditte omnes habitatores terræ illius: constringite titulos, & statuas comminuite, atque omnia excelsa vastate. Sin autem nolueritis interficere habitatores terræ, qui remanserunt, erunt vobis quasi clavi in oculis, & lanceæ in lateribus, & aduersabuntur vobis in terra habitationis vestræ. Optimè sanè Laurentius Iustinianus hanc esse viam obrinenda pacis, hac, quam subiungam, oratione docet: Terreni reges & gentium principes, dum vrbium suarum possessores pacifici fieri appetunt, hac prudentia, & humilissimi ingenij calliditate vniuntur, ut videlicet de ciuitatibus amoueant, & conuenient quotquot sui principatus suspectos habent, ac suæ dominationi aduersarios effici posse formidant; quatenus ablatis seditionis fautoribus tutè, & absque metu valeant dominari. Consecuit quoque doctus agricola vomere radicibus fentes ex agro diuellere, ne fortè si reuiuiscerent, & denuo germinarent, seminata segetis immaturum præfocarent fructum. Sic quilibet Christi seruus, sic quisquis animi sui inordinatis motibus pacificè principari desiderat, & spiritualem fructum Deo amabilem ex agro exterioris interiorisque hominis proferte cupit, agere non desistat. Studeat namque solerter abdicare à se omnem cordis sui fictam & inordinatam intentionem & affectuionem, atque suppressere perniciosum & inordinatum vsum membrorum corporalium, ut segregata & sopita per virtutis habitum, & continentia magistrum, vtriusque hominis carnali & vitiosa consuetudine, Deo pacificè, & suauiter vacare queat dominatrix anima, atque per laudabilia spiritualis exercitacionis opera fructum ex se valeat vberem producere iustitiæ. Extinctis ergo vitiiis statim vera pax (qualem hæc misera vita secum admittit) ut pugnae finis optatus nobis adueniet, adeo ut possimus secundum consuetudinem eorum, qui pace fruuntur, de promouendis bonis cogitare, quæ virtutes sunt, & curam nostram non iam in euellendis sentibus vitiorum, sed in virtutibus plantandis, & promouendis, & perficiendis, imponere. Huiusmodi autem pacem victoria de vniuersis vitiiis reportata præcedit. Victoria enim, qua vitia pugnando superamus, illa ipsa non solum vincit atque prostermit, sed etiam in cordibus nostris, vbi morabantur, extinguit. Quia verò hæc victoria inuisibilis est, quam non de carne & sanguine,

sed de inuisibilibus hostibus ferimus, non est facile illam aduertere, & nos victores pronuntiare. Quare nonnulla indicia designanda sunt partæ victoria, & agminis vitiorum prostrati, quæ nos in Domino confidentes consolentur, & ad agendas immensas Domino gratias, pro data nobis victoria, permoueant. Et ista quidem breuissimè prælibabimus, & ordine vitiorum seruato, quem hic vsque tenuimus, in hoc postremo istius tractationis capitulo referemus.

Indicia victæ gulæ sunt. 1. Si vinci à gula, vel extra metas necessitatis rapi metuas: ut Augustinus timebat, cuius sententia est: Non ego immunditiam obsonij timeo, sed immunditiam cupiditatis. Cibis enim bonus est, sed à voluptate superari malum est. 2. Si pugnare aduersus gulæ vitium statuas, & quemadmodum medicamenta, ut idem Augustinus ait, sic alimenta sumpturus accedas. 3. Si voluptatem inter edendum insurgentem aduertas, & orans Dominum illis verbis Ecclesiastici: Aufer à me ventris concupiscentias, illi, quatenus non necessaria petit, contradicas. 4. Si clamorem exactoris, id est, ventris, ut Gregorius interpretatur, superflua postulantis, non audias, & eius voces ac querimonias, petita negando cohibeas. 5. Si iuxta Cassiani doctrinam, non sine gemitu atque molestia præter consuetam restrictionem aliquid lautius aut suauius proleniendi corporis necessitate percipias. 6. Si te sentias dono castitatis affectum, & carnis æstibus liberum. Probatio enim veræ abstinentiæ, teste Gregorio, non est in attenuatione corporis, sed in perfectione castitatis: nam bene serpens atteritur, si sic gula restringitur, ut libidinosi motus corporis omnis violentia minuatur. 7. Sim lautioribus conuiuuiis, & cum magnatibus ad mensam recumbens, scias appositas tibi delicias contemnere, & absconditè, ac prudenter omnem excessum in quantitate cibi & potus, & omnem nimiam voluptatem respue. Quod dices ex Daniele & eius sociis, qui noluerunt cibis regis pollui, & simplicia legumina, ac potum aquæ frigida præ regis alimentis, ac vinis pretiosis adamarunt.

Indicia victæ luxuriæ sunt. 1. Si stimulos carnis sine culpa patiaris, & de ipsorum importunitate doleas: dicens: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius. 2. Si huiusmodi stimulos, ac motus quotidie magis remissos ac debilitatos experiaris, ita ut caro admodum infirmi canis oblatret aliquando, non tamen accedat, & mordeat. 3. Si impuras cogitationes facillè vincas, & respuas, aut etiam, nescio qua ratione præcognitas, ante earum accessum ipsas præuenias, atque reicias. 4. Si castitatem ut sponsam dilectissimam ames, & zeles, & nec in minimo lædi peruitas. 5. Si portas sensuum, præsertim tactus & visus custodias, & omnem aut impurum, aut minùs necessarium contactum, aut alienæ vel propriæ pulchritudinis aspectum auertas. 6. Si non tantum aliorum corpora, sed & temetipsum erubescas. 7. Si circumspicere sis, & in hac parte te infirmum & imbecillum agnoscens, quamlibet etiam minimam turpitudinis occasionem vel à longè se ostentantem diligenter aufugias.

Indicia extinctæ auaritiæ sunt. 1. Si diuitias in sæculo habitas, libenter in pauperes distribuas: adeo ut possis dicere alacriter cum Apostolis: Ecce reliqui omnia, & secutus sum te Domine. 2. Si nec obolum ad proprias necessitates subleuandas custodias, sed in benigna prælatorum cura, ac in Domini prouidentia confidas. 3. Si superflua omnino respuas, & necessaria sine anxietate concupiscas. 4. Si

Aug. 10. conf. 3.

ibid.

Ecc. 23. 6. Job. 39. n. 10. Greg. lib. 30. mor. c. 13. Cassia. li. 5. c. 14.

Greg. li. 5. in 1. reg. ad c. 11.

Dan. 1. n. 8.

Rom. 7. n. 24.

Matt. 19. n. 17.

Psal. 23.

Num. 33. 51. 52.

Laur. lib. de disc. plina, de persic. monast. conuer. c. 15.

occurrentes indigentias ac necessitates hilari, aut saltem æquanimi mente sustineas. 5. Si nec pro necessitatibus tuæ personæ, nec pro necessitatibus cœnobii ultra mensuram sollicitus. 6. Si gratis des quod gratis accepisti, & libenter absque ulla mercede in vinea Domini elaboras. 7. Si tui ordinis instituta ad pauperum pertinentia nullo prætextu labefactari sustineas.

*Psal. 76.
5.
Psal. 142.
4.*

Indicia prostrata ira sunt. 1. Si externos motus, externa verba, & externa signa indignationis cohibeas; iuxta illud: Turbatus sum, & non sum locutus. Et rursus: In me, (id est, non extra me,) turbatum est cor meum. 2. Si internos iræ motus comprimis, & eos sedos, atque prudenti homine indignos agnoscas. 3. Si mala in te verbis, aut factis admittas bonis dictis & factis sopire contendis, & in bono malum vincis. 4. Si cum irascendum est, (nam id aliquando necessarium esse diximus) motum iræ ratione præuenias, & lege Dei moderatum admittas. 5. Si motum dilectionis in illum, qui te lacessit iniuria, imminutum, ac frigescentem non sentias. 6. Si apud teipsum, & apud alios, eum qui deliquit excuses. 7. Si pro eo, & pro reditu pacis Dominum feruenter exores, dicens: Da pacem Domine in diebus nostris.]

Psal.

Indicia extinctæ inuidiæ sunt. 1. Si de aliorum bonis & prosperitatibus non doleas. 2. Si de illis gaudeas, & verè, ac ex animo bona possidentibus fratribus gratuleris. 3. Si libenti animo fratrum bonos successus ac laudationes auscultas. 4. Si tu ipse collaudes, & spiritu dulcedinis illectus prædicas. 5. Si è contrâ aduersâ proximorum ægreferas, & ad eorum consolationem accurras. 6. Si defectus, aut quæ denigrare eorum famam possunt, ab eorum oculis qui remedium afferre non valent, prudenter abscondas. 7. Si sola æterna, & semper duratura concupiscas. Mors enim inuidiæ perfecta, secundum Gregorium, est amor æternitatis, quo quis cœlestia appetens, terrena, ut sibi inutilia contemnit.

Greg.

Indicia victæ acediæ sunt. 1. Si peccata etiam leuissima timeas, & imperfectiones exhorreas. 2. Si confucta tuæ professionis opera debitis temporibus, & cum omni perfectione facias. 3. Si te agilem & promptum ad opera supererogationis inuenias; signum enim feruoris est debitis non onerari, & maiora supra obligationem audere. 4. Si regulam, & statuta status tui diligenter obserues. 5. Si consortia tepidorum tibi non placeant, & tu ab illis, illique à te, tanquam ab osore suarum imperfectionum fugiant. 6. Si virtutem non ordinariam, sed eximiam, & heroicam suspicias, atque eam pro tua possibilitate imiteris. 7. Si te semper ut tepidum, & tuo muneri minimè satisficientem respicias, te semper reprehendas, & ad altiora & sublimiora perfectionis opera vehementer aspiras.

Indicia explosæ inanis gloriæ sunt. 1. Si defectuosus, dum ædificatio fratrum aliud non petit, constanter & animosè deregis. 2. Si bona opera, quantum possibile fuerit, ab oculis humanis abscondas. 3. Si inter laudes erubescis, & cum sensu doloris aliquid ad tuam laudem pertinens audis. 4. Si laudari non appetis, & sermonem de tua laude contextum prudenter abscondis. 5. Si in exercitiis, aut studiis vtilibus, & modicum plausum habentibus, libenter occuparis. 6. Si dum Deo places, homi-

num opiniones, & dicta pro nihilo habes. 7. Si dum alios supranodum laudari, & ab omnibus honorari conspicias, talem laudem, aut famam non appetis, imò eam ut rem vilem & abiectam irrides.

*Jacob. 2.
n. 17.*

Indicia exclusæ superbiæ sunt. 1. Si à te nihil nisi mala & peccata, habere cognoscas, & omnia bona à Deo, à quo [omne datum optimum, & omne donum perfectum] emanat, prouenire scias. 2. Si te Deo, intimo deuotionis sensu subdas, & pro reuerentia eius omni etiam te humane creaturæ subicias. 3. Si locum sublimem, munus honorificum, & dignitates huius vitæ non appetas. 4. Si te relinquere, vilipendi, & in abiectissimo loco protici patiaris. 5. Si nesciri ames, & non humilis, sed vilis haberi, & pro nihilo reputari. 6. Si absque mentis contradictione, aduersâ & abiecta sufferas. 7. Si te omni honore & omni bono, imò & ipsa vitæ indignum existimes.

Si his iudiciis victa in te ac prostrata vitia deprehenderis, nequaquam in temetipso, ut supra dictum est, sed in Domino gloriaberis. Ipse enim est qui fecit victoriam: ipse qui hostes fugauit: ipse qui aduersarios nostros virtuti contradicentes deiecit. Ac proinde dic in corde tuo, gratiarum actionem tuo liberatori decantans: Dominus quasi vir pugnator, omnipotens nomen eius: Currus Pharaonis, & exercitum eius proiecit in mare, electi principes eius submersi sunt in mari rubro. Nec tamen parta semel victoria securus dormias, & à bello ac pugna cessare constituas; quia vitia aliquando mortua se simulant, cum re vera mortua non sint; aliquando verò licet mortua, nobis talia non opinantibus repente sup-

*Exod. 15.
2-4.*

pullulant. Credite mihi, inquit Bernardus, & putata repullulant, & effugata redeunt, & reaccenduntur extincta, & sopita denuo excitantur. Parum est ergo semel putasse, sæpe putandum est, imò, (si fieri possit) semper, quia semper quod putari oporteat, (si non dissimulas) inuenis. Quantumlibet in hoc corpore manens profeceris, erras si vitia putas emortua, & non magis suppressa. Velis, nolis, intra tuos fines habitat Iehusæus, subiugari potest, sed non exterminari. Quod postremum non dicit beatissimus pater, quasi putet vitiorum habitus contrariis virtutibus non extingui, sed quia in affectibus nostris quasi semina vitiorum iam extinctorum latent, ex quibus facile reuiuiscant. Idque vel hoc exemplo manifestè cognoscas. Licet enim vitium iræ per mansuetudinem extinguas, at manet affectus naturalis iræ, & passio irascibilis nunquam extincta, ex qua, si cautus non sis, vitium iræ & indignationis emerget. Semper ergo nobis pugnandum est, semper circumspicere incedendum, ne gaudium commutetur in luctum, & victoria nostra in aduersariorum victoriam conuertatur. Sic post primam victoriam de hostibus reportatam semper pugnantes, semper (Deo adiutore) vincemus, semper hostes nostros timidores reddemus, & longius à finibus nostris fugabimus. Ex hac autem victoria in campo vitæ præsentis obtenta, quæ nunquam omnino perfecta est, ad illam victoriam perfectam futuri sæculi veniemus, qua apud Dominum in cœlis per omnem æternitatem coronabimur.

*Bern. ser.
58. in
Cant.*